

*Nemzet-szín tarisznya**Sík Ferenc emlékezete*

„Haj! regő rajta,
indult vándorútra!

Haj! regő! Rajta-
NEMZET-SZÍN TARISZNYA”

– írta tréfás köszöntőjében Sinkovits Imre Sík Ferenc 60. születésnapjára. Igen, a tarisznya, benne kis és nagy határidőnapló akkor-még senkinek-nem-volt aranyos szegéllyel, csontnyelű vagy (ahogy épp kedve tartotta) gyöngyház bicska, 3–4–5–6 könyv, s aztán a mindig fájó lábakon, ha lehet papucs bőrből, mellközépig kigombolt ing télen-nyáron, napbarnított, széltől cserzett arcán széles vidámgunyoros mosoly (kinek mi járt), mely azonban mindig dallamos kacagásba csapott át; egy kötöttségeket nehezen bíró, minden porcikájával szabadságot áhító, ízig-vérig színházi ember „kellékei”. Ahogy Sütő András fogalmaz: a nyitottság ars poeticáját gyakorló főrendező...

Sík Ferenc Békéscsaba szülötte, idén tavasszal lett volna 75 éves. Magyar–történelem–francia szakos tanárként diplomázott, majd az Állami Népi Együttes szólistájaként végigtáncolta a világot, ám ’56 után szakítani kényszerült szeretett hivatásával, s egy ideig segédmunkával kereste kenyerét. A Színház-és Filmművészeti Főiskolát rendező szakon végezte el, rajongott mestere Nádasy Kálmán volt, kit nagy kedvvel idézett-utánzott élete végéig! Színészeknek szóló intelmei – kedvenc tanára hangján – sokunk fülébe csengnek ma is.

Pécsett tanulta meg a rendezői szakma alapjait, operettekkel kezdte, s igen komolyan vette, nem titkoltan szerette és meg is újította e műfajt! A ritmus tisztelete, a zene mindig meghatározó eleme maradt prózai rendezéseinek is. A több mint másfél évtized, melyet Pécsett töltött, a színház egyik legsikeresebb korszaka volt. Már itt is óriási csatákat vívott a hatalommal egy-egy magyar dráma érdekében!

1973-tól a Gyulai Várszínház művészeti vezetője lett, közel két évtizedig. Legendás munkabírása volt, s az a bizonyos tarisznya mindig csordultig telt volt tanulmányokkal, folyóiratokkal, kottákkal... Csak tiszta, friss, hiteles forrásból merítkezett! Itt Gyulán, ahogy Pécsett is s később a Nemzeti Színházban legfontosabb feladatának a kortárs, XX. századi magyar szerzők sokszor tiltott, túrt vagy éppen hogy csak támogatott darabjainak bemutatását érezte! Megteremtette a Gyulai Várszínház sajátos művészi arculatát, sehol máshol nem látható magyar

történelmi drámákkal, koncertekkel, táncestekkel, strandszínházzal, tószínpaddal, lírai estékkel, gyermekszínházi programokkal... Úttörőként e kis hazában csodás fesztivált rendezett minden nyáron, román, szerb, szlovák alkotókat hívott meg, határon túli magyar színészeket foglalkoztatott anyaországi művészekkel együtt... S színházon túli barátsága jeléül ugyanezekkel a művészekkel tanyáján tölgy, nyír- és nyárfacsemetéket ültetett. Ahogy Ablonczy László írja: megteremtette a Duna menti népek szellemi otthonát, hazáját!

1982-től a budapesti Nemzeti Színház rendezője, majd 1991-től főrendezője volt olyan nehéz korszakban, melyben divatos volt e színház pusztaságának létét is, hát még hivatását, egyedülállóan fontos feladatát is megkérdőjelezni. Kortárs rendezőkkel ellentétben Sík Ferenc mindig a társas gondolkodást helyezte előtérbe. Körülvette magát fiatalokkal, új tehetségeket fedezett fel, s velük együtt örült sikereiknek! Reneszánsz emberként élte, élvezte az életet. A JÁTEKOT hirdette mindenek felett, mely játék persze véresen komoly küzdelem, kis népünk sorsának-létének alapja, meghatározója! E felismerés kötelezte Őt el egy életre a magyar dráma ügye mellett. S az Ő teremtő tehetsége sokadszorra is makacs következetességgel vállalta a kockázatot s a felelősséget! 180 darabot állított színpadra, s ebből 125 magyar dráma volt olyan szerzők tollából, mint Illyés Gyula, Németh László, Hágy Gyula, Székely János, Hernádi Gyula, Tamási Áron, Sütő András, Weöres Sándor, Páskándi Géza, Hubay Miklós.

Maradandó értéket teremtett a jelen s a jövő nemzedékének! Szívéliségével, örök derűjével, minden esztétikai, etikai érték felkarolásával, európai szellemiségével példaként áll előttünk!

Tíz éve már, hogy visszatért szülőföldjére, s a békéscsabai temetőben nyugszik. Kedvenc, sokszor ismételt Kazinczy idézete így hangzott:

*Jót s jól
Ebben áll a nagy titok,
Ha ezt nem érted
Szánts-vegy és hagyd
Másnak az áldozatot.*

Tartotta magát ehhez utolsó kétségbeesett leheletéig, s nem hagyta másnak az áldozatot! Tamási Áron szavaival:

„TÁNCOLT A FÖLDÖN S FELLIBBENT A LÉGBE
MIKÉNT EGY TÜNÉKENY S JÁTSZI FOLT”